עולת שבת בשבתו

כתה ט' מכינה לישיבה בת"ת תו"י דרב"י קרית יואל יצ"ו בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעזהשי"ת פרשת לך **שנת תשע"א לפ"ק**

דרש דרש

עס איז דא א מדרש פליאה: **בעצם היום הזה נמול אברהם, מכאן שאנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא.**

דער הייליגער **דברי חיים זי"ע** ענטפערט א הערליכן תירוץ אויף דעם מדרש פליאה, ווייל עס שטייט אין מדרש, **בעצם היום הזה**, מיינט אינמיטן פון די וואך, מיטוואך, האט זיך אברהם אבינו ע"ה גע'מל'עט. אויפן דריטן טאג זענען די מלאכים געקומען, און אויפמארגנס האבן זיי איבערגעדרייט סדום, קומט אויס אז סדום איז איבערגעדרייט געווארן שבת קודש.

לכאורה איז דאך שווער, די גמרא זאגט אז מיתת בי"ד איז נישט דוחה שבת, ווי אזוי האבן די מלאכים געקענט מחלל שבת זיין ווען זיי האבן איבערגעדרייט סדום?

נאר מען קען ענטפערן ווייל לכאורה דארף מען פארשטיין פארוואס זאל מיתת בי"ד נישט דוחה זיין שבת, ווייל ווען מ'הרג'עט איז מען דאך בלויז א מקלקל, און א מקלקל איז פטור פון חילול שבת. מוז מען זאגן אז מיתת בי"ד ווערט נישט גערעכנט ווי א קלקול נאר ווי א תיקון, ווייל דורכדעם קומט ער שפעטער צו צו חיי העולם הבא, וועגן דעם טאר מען נישט מעניש זיין מיט מיתת בי"ד אין שבת.

דאס זאגט דער מדרש **בעצם יום הזה נימול אברהם**, וואס דאס זאגט אונז אז אברהם אבינו האט זיך גע'מל'ט מיטוואך, אויב אזוי ווערט דאך שווער, אז סדום איז איבערגעדרייט געווארן שבת און מען טאר דאך נישט מחלל שבת זיין וועגן מיתת בי"ד, **מכאן שאנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא**, ממילא איז זייער שטארבן נאר א קלקול וואס איז נישט אסור אום שבת

*

אמרו נא אחותי את מכאן ששוחטין לחולה בשבת, והיא פליאה: דער **רבי בעל דברי יואל** זי"ע זאגט א הערליכן פשט, ווייל די מפרשים פרעגן, פארוואס האט אברהם אבינו אזוי שטארק מורא געהאט אז אויב די מצרים וועלן געוואויר ווערן אז דאס איז זיין ווייב וועט מען אים הרג'ענען, אויב ווערסטו זאגן אז זיי האבן א פראבלעם צו נעמען אן אשת איש, פארוואס זאלן זיי נישט האבן קיין פראבלעם אים צו הרג'ענען, וואס דאס איז שפיכת דמים?

נאר עס קען זיין, דער **רמב"ן** זאגט אז פרעה האט ליבערשט געוואלט אז זיין עבד זאל עובר זיין אויף אן עבירה און הרג'ענען אברהם אבינו, ווי ער אליין זאל עובר זיין אויף די עבירה און נעמען אן אשת איש, ווייל פארן מלך אליין פאסט נישט ער זאל זינדיגן, און א מענטש ווייל ענדערש אז יענער זאל טון א עבירה ווי ער אליין.

דער **רא"ש** ברענגט א שאלה אויב עס איז דא א חולה שיש בו סכנה אום שבת, און דער דאקטער הייסט אז ער מוז עסן פלייש, און עס איז נישטא קיין כשר'ע פלייש אים צו געבן, וואס איז ענדערש, צי זאל מען אים געבן טריפה פלייש צו עסן, צי מ'זאל הייסן פאר א איד זאל גיין שחט'ן פארן חולה כשר'ע פלייש. שרייבט דער **ראב"ד** אז מ'זאל ענדערש רופן א שוחט וואס זאל שחט'ן כשר'ס ווי מ'זאל אים געבן נבילה. איז דער **רא"ש** מסביר דעם טעם ווייל אויב זאג איך פארן חולה אז ער מוז עסן נבילות וועט ער זיך פאר'מיאוס'ן דערפון און נישט וועלן עסן, און ער וועט ווייטער זיין אין א סכנה, דעריבער מעג מען שחט'ן פאר אים.

פרעגט דער **רבי** לכאורה וואס איז א חילוק צי ער עסט טריפה פלייש, צי ער ווייסט אז וועגן אים האט מען מחלל שבת געווען, ביידע איז דאך א איסור מה"ת, פארוואס זאל ער דאס יא וועלן עסן?

מעשה רב

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה

דער הייליגער **רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע** איז אמאל געזעסן און זיך געמאכט א חשבון הנפש און ער איז געווען זייער צובראכן קלערנדיג בענותנותו אז ער האט שוין אזויפיל געזינדיגט אין זיין לעבן, אז דער גהנם איז נישט גענוג פאר זיינע עבירות.

ווילאנג ער איז געזעסן און געטראכט זענען אריינגעקומען פינף פון זיינע הייליגע תלמידים דער **רבי פון לובלין, דער אפטער רב, רבי מענדעלע מרימנוב, דער קאזניצער מגיד, רבי משה לייב סאסובער זי"ע**. ווען דער **רבי ר' אלימלך** האט זיי געזעהן האט ער זיך זייער געפריידט צו זיי, און ער האט געזאגט "געלויבט השי"ת אין זייער זכות האף איך אז איך וועל ניצול ווערן פון גהנם, ווייל חז"ל זאגן (אבות ה' י"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, און די חכמים זאגן (יומא פ"ז ע"א) אז דער טעם איז כדי דער רבי זאל נישט זיין אין גהנם און די תלמידים אין גן עדן".

דערנאך האט ער ווייטער געטראכט "פון וואו וועל איך נעמען עולם הבא? יעדע זאך וואס איך האב געטון אין מיין לעבן איז פעלערהאפטיג, איך וועל טאקע נישט זיין אין גהנם, אבער מיט וואס זאל איך זוכה זיין צו עולם הבא?!".

דערנאך האט ער זיך מחזק געווען און געזאגט "מיילער מיילער, אפילו דו ביסט נישט ראוי השי"ת ברוב רחמיו וועט דיר געבן עולם הבא, אזוי ווי חז"ל זאגן אז השי"ת טוט צדקה מיט די וואס זענען נישט ראוי צו עולם הבא אז ער גיט זיי עולם הבא בתורת צדקה".

האט זיך דער **אפטער רב זי"ע** אנגערופן "יעצט פארשטיי איך וואס עס שטייט **והאמין בה'**, לכאורה וואס איז דער חידוש אז אברהם אבינו דער ראש המאמינים בה' האט געגלייבט אינעם אייבערשטן? נאר דער פשט איז אז אאע"ה איז געווען אויף די מדריגה אז ער האט אלס געגלייבט אז עס קומט אים נישט קיין שכר, נאר **ויחשבה לו צדקה**, אז דער רבש"ע וועט אים נאר געבן שכר בתורת צדקה א מתנת חינם.

אלא מאי מוז איך זאגן אז א מענטש פאר׳מיאוס׳ט זיך נישט אזוי ווען יענער טוט אן עבירה פאר אים, ווי ער אליינס איז עובר אן עבירה.

דאס זאגט דער מדרש **אמרי נא אחותי את** זעהן מיר פון דעם אז אברהם האט מורא געהאט אז מ׳וועט אים הרג׳ענען, פארוואס האט ער מורא געהאט מ׳וועט אים הרג׳ענען, שפיכת דמים איז דאך די זעלבע עבירה ווי אשת איש, אלא מאי איז דא א חילוק צווישן ווען מ׳טוט אליינס א עבירה צו ווען יענער טוט פאר אים א עבירה, **מכאן ששוחטין לחולה בשבת**, אז מ׳מעג שחט׳ן פאר א חולה אום שבת פאר די זעלבע סיבה.

בפרדס הפרשה

שמונה עשרה

ואברכה מברכיך זה שאומרים אלקי אברהם וגו׳: פארוואס הייבט מען נישט אן די שמו״ע מיט **״ברוך אתה ה׳ אלקינו מלך העולם״**, מיר ווייסן דאך אז א ברכה אן קיין מלכות איז נישט קיין ברכה?

תוספות (ברכות דף מ״ט) ענטפערט אז **״אלקי אברהם״** מיינט מלכות, ווייל אאע״ה האט ערקלערט דעם אייבערשטנס מלכות אויף די וועלט, ממילא אז מ׳זאגט אלקי אברהם דאס איז מלכות.

לויט דעם טייטשט דער **חיד״א** ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלקי אברהם, ואברכך וגו׳, און אויסער דעם וועל דיר געבן נאך א ברכה אז והיה ברכה, ווען מען וועט דיך דערמאנען אין א ברכה, וועט דאס ווערן פונקט ווי א ברכה אין וואס מ׳זאגט מלך העולם.

דער **רא״ש** ענטפערט אז ״הקל הגדול״, דאס איז מלכות, ובלש״ק **״אין לך מלכות גדול מזה״.**

ברענגט דער **ייטב פנים** (לשבה״ג) א **תוס׳ יו״ט** אז מיטן תירוץ פון **רא״ש** קען מען טייטשן א פסוק, תהלה לדוד ארוממך אלקי המלך ואברכה שמך לעולם ועד, יעדעס מאל וואס **ארוממך**, מוז איך זאגן **אלקי המלך** דערמאנען מלכות **ואברכה שמך** און דערמאנען דעם שם, איז דאך שווער **בכל יום אברכך** יעדן טאג דאווענען מיר שמו״ע, **ואהללה שמך**, מיר זאגן נאר דעם שם אן מלכות, אויף דעם איז דער תירוץ **גדול ה׳**, דאס וואס מ׳זאגט **הקל הגדול**, דאס איז מלכות.

פארוואס טרעט מען די דריי טריט איידער מען הייבט אן די שמונה עשרה?

אין **ביאור הגר״א** (סי׳ צ״ה) ווערט געברענגט אז דער טעם איז קעגן די דריי הגשות לתפלה וואס מיר געפונען אין תנ״ך, ויגש אברהם, ויגש אליו יהודה, ויגש אליהו.

פארוואס טרעט מען אויס דריי טריט נאך די שמונה עשרה?

דער **בית יוסף** (סי׳ קכ״ג בשם מהרי״א בשם א״ח) זאגט דעם טעם ״כנגד ג׳ מילין שרחקו ישראל מהר סיני בשעת מתן תורה״.

נאך א טעם ברענגט דער **בית יוסף**, ווייל עס שטייט אין מדרש אז משה רבינו איז אריינגעגאנגען רעדן צו כביכול אין דריי וואלקענעס חשך, ענן, וערפל, און ווען ער איז ארויסגעגאנגען איז ער ארויסגעגאנגען פון די 3 וואלקענעס, וועגן דעם טרעטן מיר אויס 3 טריט. - דער **שיבולי הלקט** זאגט א טעם ווייל ווען א מענטש דאווענט געפונט זיך די שכינה העכער אים, מילא איז דאס פלאץ א מקום קדוש, דעריבער ווען ער ענדיגט די שמונה עשרה גייט ער ארויס פון א מקום קדוש צו א מקום חול וועגן דעם זאל ער אויסטרעטן אויף צוריק ציוועגס.

בשם **רבינו האי גאון** ווערט געברענגט א טעם ווייל תפילות כנגד תמידין תקנו, איז דאך דאס דאווענען אזוי ווי א קרבן, און ווען די כהנים גייען מקריב זיין אויפן מזבח איז די הלכה אז מען מען גייט ארויף מיט די אברי התמיד אויף די רעכטע זייט, און אראפ גייט מען אויף די לינקע זייט, צווישן דעם כבש און דעם מזבח איז געווען דריי שורות שטיינער, האט דער כהן געדארפט צוריק טרעטן דריי טריט, דעריבער טוען מיר אויך אזוי.

דער **מג״א** שרייבט דעם טעם, לויט דעם וואס די גמרא (סנהדרין דף צ״ז ע״א) זאגט אז נבוכדנאצר האט געקענט חרוב מאכן די ביהמ״ק ווייל ער איז געלאפן 3 טריט לכבוד דעם אייבערשטן (עיין שם המעשה באריכות בגמ׳) וועגן דעם טרעטן מיר צוריק 3 טריט, און מיר בעטן ״שיבנה בית המקדש במהרה בימינו״ (וכן הובא במהרש״א במס׳ סנהדרין שם).

מילי דשמעתתא!

בשיעור השבוע במסכת קידושין פרק האשה נקנית

*

רבי אליעזר שמותי. מיר לערנען די וואך אין תוספות **רבי אליעזר שמותי הוא.**

וואס מיינט **שמותי?**

אין מס׳ **שבת** (דף ק״ל ע״ב) זאגט רש״י אז שמותי מיינט **״ברכוהו״** ד.מ. אז מען האט אים געלייגט אין ח׳ און מען האט נישט אנגענומען זיינע הלכות.

רש״י ברענגט אויך בשם דעם **תלמוד ירושלמי** אז שמותי איז א לשון פון **שמאי**, וואס דאס מיינט אז רבי אליעזר איז געווען א תלמיד פון שמאי הזקן וואס די הלכה בלייבט נישט ווי זיי.

רבי אליעזר שמותי, דאס איז דער תנא **רבי אליעזר בן הורקנוס.**

די סיבה פארוואס די חכמים האבן מנדה געווען רבי אליעזר ווערט דערציילט אין די גמרא אין מס׳ בבא מציעא (דף נ״ט ע״ב) ביי די מעשה פון **תנור של עכנאי**, ווען ר״א האט דאס מטהר געווען און די חכמים האבן דאס גע׳אסר׳ט, רבי אליעזר האט זיך געהאלטן ביי זיינס און ער האט געזאגט פאר די חכמים אויב בין איך גערעכט זאל דער בוים וואס איז דא דערנעבן דאס איבערצייגן, און דער בוים איז אויסגעריסן געווארן, די חכמים האבן דאס נישט געוואלט אננעמען, האט ער געזאגט אויב בין איך גערעכט זאל דער קוואל וואסער דאס איבערווייזן, און דאס וואסער האט אנגעהויבן צוריק צו לויפן פארקערט פון איר שטראם, דאן האט ער געוואלט ברענגען א ראי׳ פון די ווענט פון ביהמ״ד, און זיי האבן זיך אנגעהויבן צו בייגן, ביז ר׳ יהושע האט זיי אנגעשריגן, זענען זיי געבליבן שטיין איינגעבויגן. ביז ר׳ אליעזר האט געזאגט אז פון הימל זאל מען איבערווייזן אז ער איז גערעכט, איז געקומען א בת קול אז די הלכה איז ווי ר׳ אליעזר, האט ר׳ יהושע געזאגט ״תורה לא בשמים היא״ די תורה איז נישט אין הימל, און מען רעכנט זיך נישט מיט קיין בת קול ווען אלע חכמים זאגן אנדערש, ווייל אין די תורה שטייט אחרי רבים להטות. שפעטער האט רבי נתן געטראפן אליהו הנביא האט ער אים געפרעגט וואס האט דער אייבערשטער געטון ווען ר׳ יהושע האט געזאגט די ווערטער, האט אליהו געזאגט דער אייבערשטער האט געשמייכעלט און געזאגט **״נצחוני בני נצחוני בני״.**

יענעם טאג האבן די חכמים גענומען אלעם וואס ר״א האט מטהר געווען און מען האט דאס פארברענט אין פייער, און מען האט באשלאסן צו מנדה זיין ר״א ווייל ער האט געקריגט מיט אלע חכמים.

די גמרא דערציילט נאך ווייטער באריכות ווי די חכמים וואס האבן מנדה געווען ר״א זענען געווען אין א סכנה, ווייל זיי האבן מנדה געווען ר״א, אבער זיי האבן געזאגט פארן רבש״ע אז זיי האבן דאס געטון כדי עס זאל נישט פארמערט ווערן קיין מחלוקת ביי כלל ישראל, און דער יחיד זאל וויסן אז ער דארף מבטל זיין זיין אייגענעם דעת פארן דעת פונעם רבים.